

3.2. Intenzita vyjížděky z obcí

Intenzita vyjížděky do škol vyjadřuje podíl žáků, studentů a učňů vyjíždějících z obce bydliště na celkovém počtu bydlících žáků, studentů a učňů. Srovnání s rokem 1991 je možné pouze u studentů a učňů, neboť v roce 1991 nebyl samostatně publikován počet žáků základních škol (pouze včetně dětí předškolního věku).

V roce 2001 vyjíždělo ve Středočeském kraji do škol v ČR z obce bydliště 47,3 % všech žáků, studentů a učňů. Nejvyšší intenzita vyjížděky byla v okresech Praha-západ (62,3 %) a Praha-východ (54,4 %), nejnižší v okrese Kladno (36,4 %). Mezi intenzitou vyjížděky mužů a žen nebyly výrazné rozdíly s výjimkou okresu Kutná Hora, kde o 2,7 procentního bodu převažovala intenzita vyjížděky žen (ekonomická a zdravotní škola v Kolíně) a v okrese Kolín, kde je vyšší vyjížděka mužů o 1,2 procentního bodu.

Z celkového počtu vyjíždějících bylo 33 368 žáků (37 %) ve věku 6-14 let, z toho 80 % činila dojížděka mezi obcemi okresu. Do jiných okresů kraje dojíždělo 2 805 dětí, tj. 8,4 % dojíždějících žáků do 14 let, do jiných krajů 3 782 žáků (11,3 %) a v zahraničí navštěvovalo základní školu 80 žáků. Tyto hodnoty může ovlivňovat skutečnost, že některé domácnosti žijí mimo trvalé bydliště a cesta do škol se může považovat za dojížděku přes hranice obce.

Tab. 3.3 Vyjíždějící do škol podle okresů

	Kraj celkem	v tom okres											
		Benešov	Beroun	Kladno	Kolín	Kutná Hora	Mělník	Mladá Boleslav	Nymburk	Praha-východ	Praha-západ	Příbram	Rakovník
Vyjíždějící do škol z obce bydliště	90 048	8 014	6 264	8 863	7 829	6 111	6 717	8 603	6 962	8 848	8 854	8 418	4 565
v tom:													
do jiných obcí okresu	53,4	62,9	66,9	63,1	51,1	56,0	52,1	68,3	55,2	28,1	19,9	67,4	59,9
do jiných okresů kraje	11,4	8,8	7,4	9,1	20,7	16,5	12,9	7,6	16,1	11,0	9,6	5,3	15,7
do jiných krajů	34,5	27,5	25,4	26,8	27,7	27,1	34,3	23,3	27,9	60,1	69,4	26,5	23,8
do zahraničí	0,7	0,8	0,4	1,0	0,6	0,4	0,7	0,8	0,7	0,8	1,0	0,8	0,6
Podíl vyjíždějících do škol z obce bydliště (v %) v rámci ČR celkem	47,3	48,4	50,6	36,4	49,7	47,3	42,0	43,7	49,8	54,4	62,3	44,4	49,3
muži	47,3	48,1	50,6	36,5	50,3	46,0	42,1	43,9	49,7	54,7	62,3	44,6	49,0
ženy	47,4	48,7	50,6	36,3	49,1	48,7	41,9	43,5	49,9	54,1	62,4	44,3	49,7
Denně vyjíždějící do škol z obce bydliště celkem	75 452	6 169	5 605	7 773	6 588	4 503	5 840	6 811	5 756	8 040	8 225	6 616	3 526
muži	38 428	3 131	2 865	3 974	3 398	2 273	2 945	3 437	2 925	4 126	4 153	3 449	1 752
ženy	37 024	3 038	2 740	3 799	3 190	2 230	2 895	3 374	2 831	3 914	4 072	3 167	1 774
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících v rámci ČR (v %) celkem	84,4	77,6	89,8	88,6	84,6	74,0	87,5	79,8	83,2	91,6	93,8	79,2	77,7
muži	84,9	78,5	89,5	88,5	85,5	76,0	87,7	79,5	83,5	92,0	94,2	80,8	76,8
ženy	83,9	76,7	90,1	88,6	83,7	72,0	87,4	80,1	83,0	91,2	93,5	77,5	78,6

Více než polovina vyjížděky do škol je realizována v rámci jednotlivých okresů, nejvyšší podíl vnitrookresní vyjížděky byl zaznamenán v okrese Mladá Boleslav (68,3 %) a Příbram (67,4 %). Naproti tomu v okresech těsně sousedících s Prahou – Praha-západ a Praha-východ vyjížděka uvnitř okresu činila pouze 20, resp. 28 %. V těchto okresech vysoko překračuje průměr kraje vyjížděka do jiných krajů (Prahy). V okrese Praha-západ podíl vyjíždějících mimo kraj činil téměř 70 % všech vyjíždějících a byl více než dvojnásobný proti průměru kraje (34,5 %). Podíl vyjíždějících z obce do jiných krajů je z toho důvodu také (kromě Prahy, která je v tomto hodnocení nesrovnatelná), nejvyšší ze všech krajů republiky.

Téměř dvě třetiny obcí v kraji nemá školu, z těchto obcí musí všichni za vzděláním dojíždět. S rostoucí velikostí obcí se snižuje intenzita vyjížděky vzhledem k rostoucím možnostem studia v obci bydliště. Tak v nejmenších obcích do 200 obyvatel vyjíždí do škol 97 % žáků, studentů a učňů, ve městech nad 20 000 obyvatel je to necelá čtvrtina osob. Příčina je ve vybavenosti obcí. Řada malých obcí nemá žádné školské zařízení, větší obce mají úplnou základní školu, téměř ve všech větších městech nad 5 000 obyvatel je alespoň 1 střední škola, ve většině okresních měst je více středních specializovaných škol umožňujících studium bez opuštění obce bydliště.

S rostoucí velikostí obce klesá podíl vnitrookresní vyjížděky do škol a to od 75 % u nejmenších obcí po necelých 20 % u města nad 50 tisíc obyvatel. Naproti tomu od 8 do 19 % rostl podíl vyjížděky mezi okresy kraje s výjimkou Kladna, ve kterém jako jediném zástupci města nad 50 000 obyvatel, klesla vnitrokrajská vyjížděka pod průměrnou hodnotu kraje. Rostoucí průběh, avšak mnohem strmější (od 15 do 54 %) má i vyjížděka do jiných krajů. Maximální podíl vyjíždějících do jiných krajů je ve středně velkých městech s 10 – 20 tisíci obyvateli, u větších měst se projevuje možnost studia v místě bydliště a podíl vyjíždějících z kraje klesá.

Tab. 3.4 Vyjíždějící do škol podle velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Vyjíždějící do škol z obce bydliště ¹⁾	94 396	5 432	20 859	21 282	11 705	11 648	5 772	9 958	5 207	2 582
z toho:										
do jiných obcí okresu	51,0	75,0	72,5	60,4	50,5	36,8	35,8	22,2	21,1	18,7
do jiných okresů kraje	10,8	7,8	8,7	9,6	10,8	12,0	12,8	13,5	18,7	9,0
do jiných krajů	32,9	15,1	16,8	26,8	34,1	45,3	44,1	54,5	50,9	43,4
Podíl vyjíždějících do škol mimo obec bydliště (v %) v rámci ČR	50,0	97,0	92,3	73,7	53,9	45,9	35,9	29,2	22,6	22,6
Denně vyjíždějící do škol z obce bydliště	75 452	4 698	18 350	18 305	9 662	9 220	4 069	6 875	2 838	1 475
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících (v %) v rámci ČR	79,9	86,5	88,0	86,0	82,5	79,2	70,5	69,0	54,5	57,1

¹⁾ včetně vyjíždějících s nezjištěným místem školy

Podíl denně dojíždějících do škol se s rostoucí velikostí obce snižuje v návaznosti na rostoucí počet středoškoláků a zejména vysokoškoláků, kteří hledají specializované studium i ve vzdálenějších oblastech. Výjimkou je největší město Kladno, kde vlivem větších možností studia a hlavně blízkosti Prahy podíl denně dojíždějících poněkud proti předchozí velikostní kategorii vzrostl.